

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 37/2017-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Jany Baricovej a zo sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 9710/34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 21/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 21/2014 p o r u š e n é b o l i .

2. MUDr. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 623,95 € (slovom šesťstodvadsaťtri eur a deväťdesiatpäť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Eleny Ľalíkovej, Podbrezovská 9710/34, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovujú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 21/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ (v procesnom postavení žalobcu v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím; pozn.) namieta porušenie svojich práv (bod 1) postupom krajského súdu v rámci napadnutého odvolacieho konania. Nosná sťažnostná argumentácia spočíva v sťažovateľom tvrdení nečinnosti krajského súdu, ktorému bola vec „... predložená 16. januára 2014 na rozhodnutie o odvolaní, ale do dnešného dňa sa tak nestalo“.

3. S poukazom na rozhodovaciu prax tak ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 21/2014, aby krajskému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a priznal mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 5 200 €, ako aj úhradu trov konania v sume 363,78 €.

4. Na základe výzvy ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti (v záujme objektívneho posúdenia skutočností uvádzaných sťažovateľom v podanej ústavnej sťažnosti; pozn.) bolo ústavnému súdu faxovým podaním 8. decembra 2016 (doplneným o písomnú formu 14. decembra 2016) doručené vyjadrenie krajského súdu sp. zn. Spr. 3598/16 z 8. decembra 2016, v rámci ktorého krajský súd zaujal nasledujúce stanovisko:

„... Krajský súd v Bratislave vo veci sp. zn. 5Co/21/2014 rozhodol dňa 30.11.2016 a v súčasnosti sa rozhodnutie vyhotovuje. Sťažovateľom namietané prieťahy v uvedenom konaní neboli podľa JUDr. Janky Richterovej spôsobené zo subjektívnych dôvodov, ale postup tunajšieho súdu bol ovplyvnený objektívnym stavom súdnych oddelení 5Co, 5NcC, 5CoPr, 5CoD, 5CoSr (kde bolo ku koncu mesiaca november 2016 celkom 376 nevybavených vecí), prednostným vybavovaním starších vecí, ktoré sa vybavujú priebežne podľa poradia, v akom boli predložené a personálnymi zmenami v senáte (pôvodne bola vec pridelená JUDr. Blanke Malichovej, členke senátu 5Co, odo dňa 01.01.2015 po zmene v zložení senátu 5Co tunajšieho súdu bola vec pridelená JUDr. Janke Richterovej), pričom ku dňu 01.01.2015 prevzala JUDr. Janka Richterová 176 nevybavených vecí, z ktorých najstaršie boli z r. 2011, preto prioritne vybavovala veci zrušené dovolacím súdom, sťažnostné veci a najstaršie reštančné veci...

V súlade s Vašou požiadavkou o vyhotovenie chronológie úkonov vykonaných tunajším súdom v konaní sp. zn. 5Co/523/2014 uvádzam, že vec napadla na odvolací súd dňa 16.01.2016 (lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že krajský súd namiesto správneho dátumu 16.01.2014 uviedol mylne dátum 16.01.2016; pozn.). Dňa 24.10.2016 vydala menovaná referujúca sudkyňa pokyn na doručenie podaní žalovaného, ktoré sa však

nepodarilo doručiť. Dňa 30.11.2016 senát 5Co tunajšieho súdu v uvedenej právnej veci rozhodol.

Zároveň Vám oznamujem, že sťažovateľ na tunajší súd nepodal sťažnosť na prietahy v danom odvolacom konaní.“

5. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 37/2017-23 z 18. januára 2017 prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v senáte ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Peter Brňák (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2017 účinného od 1. marca 2017 však I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Jana Baricová (sudkyňa) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa).

Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

6. Krajský súd podaním sp. zn. Spr. 3598/16 zo 14. februára 2017 oznámil svoj súhlas s upustením od verejného ústneho pojednávania vo veci.

7. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení zo 14. februára 2017 taktiež vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci, zaujal stanovisko k vyjadreniu krajského súdu (bod 4) a uplatnil si náhradu trov konania za 3 úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné stanovisko k vyjadreniu krajského súdu; pozn.) vo výške 623,95 € vrátane dane z pridanej hodnoty.

S poukazom na judikatúru ESĽP sťažovateľ ústavnému súdu uviedol: „... *uznesením z 30.11.2016, č. k. 5Co 21/2014-229, odvolací skutočne rozhodol, ale nie meritórne, keď zrušil celý rozsudok okresného súdu – okrem iného aj preto, že za štát nemá konať MS SR, ale GP SR – hoci sa stotožnil s našimi námietkami, čiže podľa nás išlo iba o reakciu na ústavnú sťažnosť a nie o posúdenie veci v reálnom čase, či v primeranej dobe.*

K dĺžke konania na odvolacom súde, ktoré trvalo od 16.1.2014 do 27.1.2017, kedy nám bolo doručené kasačné /teda nie konečné/ rozhodnutie, čiže vyše 3 rokov, čo je pri celkovej dĺžke konania 6 rokov, určite doba neprimeraná pri kompenzačných nárokoch voči

štátu, ktoré si zasluhujú väčšiu pozornosť súdu pre odškodnenie obete nezákonnej svojvôli štátu a OČTK.

My sme ani netvrdili subjektívne prietahy konajúceho sudcu, ale na strane druhej objektívna preťaženosť sudcov nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa, najmä keď táto je spôsobená zlou, nekvalifikovanou či nevhodnou organizáciou práce konkrétneho sudcu, o čom svedčí aj terajší pingpong vecí medzi súdmi iba preto /aj preto/, že sa nevedia dohodnúť, kto za štát, ktorý je účastníkom konania, má v tomto prípade konať...

Vzhľadom na to, že vo veci krajský súd už rozhodol, neprichádza do úvahy príkaz konať – v tomto výroku berieme sťažnosť späť – ale už len vyslovenie porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a finančná kompenzácia v žiadanej sume, ktorá zmierni pocit frustrácie, beznádeje či poníženia sťažovateľa z reálne realizovaného konania súdov voči nemu. “

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie predmetu podanej ústavnej sťažnosti. Prerokovanie vecí na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom krajského súdu bolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti

o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil OSP a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods.1 OSP).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

16.1 Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom odvolacieho konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 21/2014 bolo rozhodovanie o podanom odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 107/2011-193 zo 4. septembra 2013 vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím.

Po skutkovej a právnej stránke ide o štandardný predmet rozhodovania na odvolacom súde a ústavný súd nezistil žiaden „významný“ dôvod pre viac ako trojročné trvanie napadnutého konania. Samotný predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 3598/16 z 8. decembra 2016 (bod 4) odôvodnil niekoľkoročný priebeh odvolacieho konania objektívnym stavom súdnych oddelení 5 Co, 5 NcC, 5 CoPr, 5 CoD a 5 CoSr, prednostným vybavovaním starších vecí a personálnymi zmenami v senáte.

Ústavný súd s ohľadom na uvedené zastáva názor, že v okolnostiach posudzovanej veci pri efektívnejšom postupe krajského súdu bolo možné postupovať tak, aby bol skôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľa.

16.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotný sťažovateľ akýmkoľvek významným spôsobom prispel k zbytočným priesťahom v konaní.

16.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného krajského súdu.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a z pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania ústavný súd konštatuje predovšetkým neefektívne správanie krajského súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou odvolacieho konania malo za následok zistenie zbytočných priesťahov v konaní.

Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá dlhšie obdobie, už aj s prihliadnutím na predmet konania a počet účastníkov konania, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014).

Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že predmetné – ústavnému prieskumu podliehajúce konanie – napadlo na krajskom súde 16. januára 2014. Krajský súd v napadnutom odvolacom konaní viac ako 2 roky a 10 mesiacov nekonal a až 30. novembra 2016 uznesením č. k. 5 Co 21/2014-229 vo veci rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 107/2011-193 zo 4. septembra 2013 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Predmetné rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 24. januára 2017.

17. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 21/2014 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. S ohľadom na právoplatnosť uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 21/2014-229 z 30. novembra 2016 (bod 16) ústavný súd (i s poukazom na vyjadrenie sťažovateľa – bod 7; pozn.) o príkaze konať zo strany krajského súdu nerozhodoval.

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

21. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 200 €.

22. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 21/2014 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Ústavný súd preto nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné

zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 1 000 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou a ktoré si sťažovateľ uplatnil za tri úkony v sume 623,95 € (bod 7).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a priznal sťažovateľovi úhradu trov za tri vyúčtované úkony právnych služieb (dva v roku 2016 a jeden v roku 2017) + paušálnu náhradu nákladov a daň z pridanej hodnoty spolu v sume 623,95 €, tak ako to vyplýva z bodu 3 výrokovej časti tohto nálezu. Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa JUDr. Eleny Ľalíkovej, Podbrezovská 9710/34, Bratislava.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2017